

Bijlage wijzigingen VERSTREKKINGENBOEK WMO

Toegevoegd

Het huidige Verstrekkingenboek heeft geen inhoudsopgave. Er is een inhoudsopgave opgenomen in het concept Verstrekkingenboek WMO (pagina 1).

In het concept Verstrekkingenboek WMO zijn de hoofdstukken één, twee, drie, vier en zes op onderdelen verder uitgewerkt, in deze bijlage te lezen onder: **nieuw**. Hoofdstuk 2, huishoudelijke hulp, is bijlage 1 verder uitgewerkt en bijlage 2 nieuw toegevoegd.

Verwijderd

In het huidige Verstrekkingenboek is het primaat van de losse woonunit opgenomen (hoofdstuk 2, onder 2.3 vormen van woonvoorzieningen). In de uitvoeringspraktijk blijkt dat de aanschaf, maar ook het hergebruik van de units kostbaar blijkt te zijn en niet eenvoudig te realiseren. Met het laten vervallen van het primaat, wordt de losse woonunit *één* van de mogelijke oplossingen voor een probleem bij het wonen.

Nieuwe tekst:

Hoofdstuk 1. Vormen van voorzieningen

NIEUW (pagina 2)

Gemeenschappelijk

De Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO) gaat uit van meedoen van alle burgers aan alle facetten van de samenleving. Voordat burgers een beroep doen op ondersteuning van de gemeente, wordt van hen gevraagd eerst zelf oplossingen te vinden voor het probleem. Of eerst een beroep te doen op mensen in hun (naaste) omgeving. Als dat niet lukt, kan ondersteuning worden gevraagd bij de gemeente.

1.0 Algemeen gebruikelijk

De gemeenteraad heeft in de Wmo verordening opgenomen dat een voorziening niet wordt verleend indien deze algemeen gebruikelijk is. Een voorziening is algemeen gebruikelijk indien een persoon zonder beperkingen, chronisch psychische problemen en psychosociale problemen, die in vergelijkbare persoonlijke omstandigheden als de aanvrager verkeert, naar maatschappelijke maatstaf en redelijkerwijs de beschikking zou (kunnen) hebben over een dergelijke voorziening. Waar de grens precies getrokken moet worden tussen wat algemeen gebruikelijk is, en wat dat niet is, zal afgemeten moeten worden aan algemeen maatschappelijke normen en is ter invulling van de gemeente.

In het algemeen kan worden gesteld dat iets algemeen gebruikelijk is wanneer voldaan is aan de volgende voorwaarden:

- *Het aan te schaffen object kan voor een niet-ondersteuningsbehoevende in een financieel vergelijkbare positie tot het normale aanschaffingspatroon worden gerekend;*
- *Het is niet speciaal voor de ondersteuningsbehoevende;*
- *Het is in de reguliere handel verkrijgbaar;*
- *Het is niet duurder is dan soortgelijke producten.*

Hoofdstuk 2. Hulp bij het huishouden

2.1. Inleiding.

NIEUW (pagina 7)

“De hulp bij het huishouden komt in beeld als disfunctioneren dreigt. Dat kan zich uiten in vervuiling (van de woning of van kleding), persoonlijke verwaarlozing of ontreddering van zichzelf of van afhankelijke huisgenoten waardoor het functioneren in huis maar ook buitenshuis belemmerd kan worden. In de Wmo wordt gesproken over “een huishouden te voeren”, waaronder in de verordening zowel hulp bij het huishouden als woonvoorziening wordt verstaan. Het doel van hulp bij het huishouden kan zijn het schoonhouden van het huis en of het verrichten van de dagelijks voorkomende huishoudelijke activiteiten, maar ook ondersteunen bij het organiseren van het huishouden”.

NIEUW (pagina 9, vierde alinea)

*“Bij het vaststellen van de indicatie moet volgens uitspraak van de Centrale Raad van Beroep (26 maart 2008, nr.06/2904 AWBZ, LJN BC8215) onderzoek worden gedaan naar **dreigende** overbelasting van een partner en of andere huisgenoten van een leefeenheid. Overbelasting kan veroorzaakt worden door een combinatie van symptomen van lichamelijke en of psychische aard en wordt bepaald door in- en uitwendige factoren”.*

NIEUW (pagina 10, onderdeel 2.4 bij de tweede alinea)

zorgverlof (geregeld in de Wet Arbeid en Zorg (WAZO) en in de CAO).

NIEUW (pagina 10, vijfde alinea en pagina 11)

*Leeftijd of ‘het niet gewend zijn’ aan het doen van huishoudelijke werkzaamheden kunnen invloed hebben op het vermogen van overige leden uit een leefeenheid. Er kan overbelasting dreigen. Bij het onderzoek naar recht op huishoudelijke hulp kan het verstandig zijn aan deze factoren aandacht te besteden. Financiële omstandigheden van een leefeenheid is geen reden om een indicatie af te geven maar vraagt eveneens aandacht tijdens het onderzoek. Een (tijdelijke) oplossing kan een algemene voorziening zijn (bijvoorbeeld burens of burenhulp project). Afwijken (individualiseren) van beleid is in bijzondere omstandigheden altijd mogelijk. Het vraagt om een zorgvuldige afweging en gemotiveerd besluit. Er kunnen omstandigheden zijn die tot gevolg hebben dat meer of minder hulp nodig is: **afwijken van de ‘standaardindicatie (normtijden)’**. Enkele voorbeelden kunnen zijn: gedragsproblematiek binnen een leefeenheid, allergieën, verzorgen van veel huisdieren, vervuilde / verwaarloosde woning, terminale omstandigheden, een partner die niet in een eigen bedrijf heeft maar wel vaak thuis werkt, niet alle ruimten in een woning gebruiken. Dergelijke omstandigheden vragen maatwerk. De normtijden kunnen dan (tijdelijk) worden verhoogd of verlaagd.*

NIEUW (pagina 11)

2.5 Combinatie indicaties HH1 en HH2

Er kunnen situaties ontstaan waarbij de indicatie HH1 wordt gesteld en een klein deel HH2.

In principe is de indicatie leidend en moet de thuiszorgaanbieder proberen een oplossing te vinden als er sprake is van HH1 en HH2 samen. Er kan sprake zijn van bijzondere omstandigheden, waardoor de hulp op HH1 en HH2 moet worden ingezet. Bij combinatie adviezen is het mogelijk om te individualiseren en tijdelijk HH2 in te zetten.

2.6 Grens tussen hulp bij het huishouden en AWBZ functies

De begeleiding is gericht op het bieden van ondersteuning bij het structureren van bijvoorbeeld het huishouden. Een indicatie voor begeleiding is denkbaar als blijkt dat het functioneren van belanghebbende niet meer verbeterd kan worden, maar deze niet in staat is het huishouden zelfstandig te voeren wegens een beperkt organisatievermogen.

Hulp bij het huishouden in de WMO is gericht op het bieden van hulp bij het uitvoeren van de huishoudelijke taken zelf en het organiseren daarvan. Heeft iemand de mogelijkheid door het verbeteren van zijn functioneren het huishoudelijke werk zelf te kunnen gaan doen, dan zou een indicatie van de functie begeleiding hiervoor een hulpmiddel kunnen zijn. Het aanleren van het zelfstandig voeren van een huishouden valt dus niet onder de WMO. Alleen als het gaat om een zeer beperkt en zeer kortdurende instructie hoe het huis schoongemaakt moet worden, dan kan dat een beperkte indicatie voor het onderdeel hulp bij het huishouden zijn onder de WMO. Het gaat dan altijd om een instructie die in zeer korte tijd tot effect moet leiden.

NIEUW (pagina 12 tot en met 21)

Bijlage 1. : Handreiking normering hulp bij het huishouden

(pagina 12 tot en met 14)

Bijlage 2. (deel) Protocol Gebruikelijke zorg

(pagina 15 tot en met 21)

Bijlage 1 is verder uitgewerkt. Bijlage 2 is nieuw beleid toegevoegd omdat de uitvoering zelf de indicatie vaststelt voor de huishoudelijke hulp. Een deel van bijlage 2, het Protocol gebruikelijke zorg van het Centrum indicatiestelling zorg (CIZ), is het deel dat van toepassing is voor de WMO.

Hoofdstuk 3. Woonvoorzieningen

NIEUW (pagina 22)

3.3 Algemeen gebruikelijke woonvoorzieningen

Wat algemeen gebruikelijk is zal afgemeten moeten worden aan de algemeen aanvaarde maatschappelijke normen van het moment. Er kan worden gesteld dat iets algemeen gebruikelijk is indien het voldoet aan de volgende vier voorwaarden:

- *Het aan te schaffen object kan voor een persoon zonder beperking of probleem in een financieel vergelijkbare positie tot het normale aanschaffingspatroon worden gerekend;*
- *Het is in de reguliere handel te koop;*
- *Het is niet duurder dan soortgelijke producten;*
- *Het is niet speciaal voor mensen met een beperking of een probleem.*

Voorbeelden van algemeen gebruikelijke woonvoorzieningen: centrale verwarming, douche, keramische kookplaat, thermostaatkranen, hendelkranen met temperatuurbegrenzer, douchekop op glijstang, hangtoilet, condensdroger, éénhandel mengkraan, handgrepen, verhoogd toilet, armleuningen, raamopeners.

Deze opsomming is niet limitatief. Opgemerkt zij dat met deze voorbeelden opgepast moet worden. Gelet op de definitie van de uitleg van het begrip “algemeen gebruikelijk” dient elk geval op de concrete omstandigheden beoordeeld te worden. De voorwaarden en uitvoering van het onderzoek wanneer een voorziening algemeen gebruikelijk is staan beschreven in hoofdstuk 6.2 van het Verstrekkingenboek. Zorgvuldige afweging van de vraag of de hardheidsclausule zou kunnen of moeten worden toegepast, is geboden.

NIEUW (pagina 23, bij onderdeel 3.4 vijfde alinea)

Als de aanvrager zich bij het loket meldt, moet wel een registratie plaatsvinden in GWS, een kort rapport geschreven en een bruikleenovereenkomst wordt gegenereerd. De aanvrager dient de bruikleenovereenkomst te ondertekenen en ontvangt een kopie hiervan.

Algemene woonvoorzieningen kunnen zijn:

toiletverhoger, armleuningenset voor het toilet, douchestoel, toiletstoel, eenvoudige drempelhulp, badplank.

Uitgangssituatie is dat het in principe de woonvoorzieningen betreft die bij het WMO loket (in het gemeentehuis in Damwâld) in depot zijn. Deze opsomming is niet limitatief.

NIEUW (pagina 26 bij onderdeel de verhuiskostenvergoeding, derde alinea) *verhuizingen die te voorzien zijn omdat men langer leeft, (dus ouder wordt) en men bijvoorbeeld naar een gelijkvloerse woning of een woning zonder tuin wil verhuizen.*

NIEUW (pagina 26 tot en met pagina 28 bij opmerkingen)

Verhuiskostenvergoeding en traplift

Volgorde goedkoopste adequate voorziening:

1. *verhuizing is nodig maar algemeen gebruikelijk: geen vergoeding, afwijzing (tenzij ...).*
2. *Verhuizing is nodig en is de goedkoopste adequate voorziening en is niet algemeen gebruikelijk: verhuiskostenvergoeding.*
3. *Verhuizing is geïndiceerd, maar men wil dat niet: Tegemoetkoming ter hoogte van een verhuiskostenvergoeding als een traplift een adequate voorziening is, restant zelf bijleggen.*
4. *Verhuizing is geïndiceerd, maar dat is vanwege bijzondere omstandigheden geen adequate oplossing of niet te realiseren binnen een redelijke termijn: traplift (bruikleen is het primaat).*

In alle gevallen zal een goed gemotiveerd besluit moeten worden genomen, waarin alle relevante factoren, in onderling verband, worden afgewogen. Daarbij gaat het dus om factoren die spelen aan de kant van de gemeente en aan de kant van de belanghebbende. Als op verantwoorde wijze inhoud gegeven is aan toepassing van het primaat van de

verhuizing, is daarmee een adequate oplossing geboden en heeft de gemeente aan haar compensatieverplichting voldaan.

Relevante factoren (in onderlinge samenhang met elkaar beoordelen):

Algemeen:

* De mate van voorzienbaarheid (voorspelbaarheid) op basis van leeftijd, gezinssituatie of woonsituatie.

Algemene lijn: Voorafgaand aan het moment van de aanvraag was te voorzien dat de verhuizing nodig zou zijn: verhuizing is algemeen gebruikelijk, geen vergoeding. Bij een onverwacht optredende noodzaak: niet algemeen gebruikelijk, wel vergoeding.

Dit sluit aan bij de eigen verantwoordelijkheid van de aanvragers. Wie weet dat traplopen, wat nu al lastig is, binnen kortere tijd onmogelijk gaat worden, moet op tijd maatregelen nemen en gaan zoeken naar een alternatieve woning. Wachten tot het niet langer kan gaat aan deze eigen verantwoordelijkheid voorbij en kan daarom aanleiding zijn tot afwijzing.

* De verhouding tussen de besparing van de gemeente bij toepassing van het primaat en de negatieve gevolgen voor de aanvrager.

* Beschikbaarheid van gelijkvloerse woningen op redelijke termijn (in relatie tot de beperkingen, medisch aanvaardbaar)

Sociale omstandigheden: (De sociale omstandigheden moeten in het indicatie onderzoek zoveel mogelijk geobjectiveerd worden.)

* aanwezigheid van (noodzakelijke) mantelzorg en de mogelijkheden om deze mantelzorg (of een andere vorm van mantelzorg) in een andere woning te continueren (niet te snel invullen voor de klant dat dit problemen op gaat leveren)

* nabijheid van noodzakelijke (voor de gehandicapte belangrijke) voorzieningen in relatie tot de beperkingen (niet iedereen hoeft midden tussen alle winkels te wonen, misschien is er een boodschappenservice in de nieuwe omgeving, etc.)

* de voorkeur van de gehandicapte, de binding van de gehandicapte met de huidige woonomgeving

Medische omstandigheden:

* Medische prognose (indien vaststaat dat iemands toestand naar verwachting zodanig zal verslechteren, en dat als gevolg daarvan de aanpassing slechts voor beperkte tijd zal volstaan, kan dat gegeven een rol spelen in de afweging tussen verhuizen of aanpassen van de woning.

* Individuele bijzonderheden (evt. medisch advies opvragen of er een contra-indicatie is tegen verhuizing)

Financiële factoren:

* Woonlasten (vergelijking tussen de woonlasten van de huidige en de mogelijke nieuwe woning. Alle relevante woonlasten moeten daarbij in aanmerking worden genomen.

Als de aanvrager eigenaar van de woonruimte is, zal een verhuizing of woningaanpassing andere gevolgen met zich meebrengen dan wanneer deze de woning huurt. Het verhuizen vanuit een koopwoning heeft meer emotionele en financiële consequenties dan verhuizing vanuit een huurwoning)

* Gedane verbeteringen of aanpassingen aan de huidige woning.

* de kosten van het aanpassen van de nieuwe woning

Opmerkingen:

Vaak zal een aangeboden mogelijkheid te verhuizen naar een andere woning door de aanvrager als negatief worden beoordeeld: vaak zal men graag willen blijven wonen in de vertrouwde woning. Als de bovenomschreven afweging in het voordeel van verhuizing uitvalt, is die wens niet meer doorslaggevend.

De situatie kan zich voordoen, dat een belanghebbende een aangeboden geschikte woning weigert terwijl de gemeente het primaat verhuizen toepasbaar acht. In dergelijke situaties beoordeelt de gemeente of er voldoende is gedaan belanghebbende een compenserende

oplossing te bieden voor een woonprobleem. De reden van weigering door de belanghebbende wordt daar in meegenomen. Als geconcludeerd wordt dat er voldoende is gedaan een oplossing te bieden, dan zal de belanghebbende zelf zorg moeten dragen voor de eventuele consequenties van de weigering.

NIEUW (pagina 34 bij onderdeel 3.9)

13 *Kosten herstel bestaande bouw, inclusief vloerbedekking.*

Hoofdstuk 4. Lokaal verplaatsen per vervoermiddel

NIEUW (pagina 35)

4.2 Algemeen gebruikelijke vervoersvoorzieningen

Wat algemeen gebruikelijk is zal afgemeten moeten worden aan de algemeen aanvaarde maatschappelijke normen van het moment. Gesteld kan worden dat iets algemeen gebruikelijk is indien het voldoet aan de volgende vier voorwaarden:

- *Het aan te schaffen object kan voor een persoon zonder een beperking of probleem in een financieel vergelijkbare positie tot het normale aanschaffingspatroon worden gerekend;*
- *Het is in de reguliere handel te koop;*
- *Het is niet duurder dan soortgelijke producten;*
- *Het is niet speciaal bedoeld voor personen met een beperking of probleem.*

Voorbeelden van algemeen gebruikelijke vervoersvoorzieningen:

- **Spartamet**
De spartamet is een fiets met hulpmotor. Dit voertuig is niet speciaal voor personen met beperkingen ontwikkeld, maar wel zeer bruikbaar. De CRvB acht een spartamet algemeen gebruikelijk
- **Fiets met trapondersteuning (in de vorm van een hulpmotor) en een lage instap**
Dit is een fiets met hulpmotor, waarbij de elektrische aandrijving eerst in werking treedt indien de trapkracht van de berijder minder wordt. De CRvB acht een fiets met trapondersteuning (in de vorm van een hulpmotor) en lage instap algemeen gebruikelijk
- **Auto**
Bij de betreffende inkomensgrens wordt belanghebbende geacht de voorziening zelf (behoudens meerkosten) te kunnen voldoen.
- *Fiets met lage instap;*
- *Automatische versnellingsbak;*
- *De kosten van een APK-keuring*
- *Elektrisch bedienbare ramen.*

De lijst is niet limitatief. Er kunnen zich echter situaties voordoen dat afwijzing op grond van algemeen gebruikelijk criterium onbillijk uitpakt. Zorgvuldige afweging van de vraag of de hardheidsclausule zou kunnen of moeten worden toegepast, is geboden.

NIEUW (pagina 38 onder c) *Met continu op begeleiding aangewezen wordt ook bedoeld buiten het vervoer om. Bij het maken van eventuele uitzonderingen in het geval van continu begeleiding, kan ook rekening worden gehouden met een vaste chauffeur aanwezig van buiten de leefeenheid.*

Het leven van alledag in de directe woon- of leefomgeving

De compensatieplicht voor vervoer is in beginsel gericht op het sociaal vervoer, ook wel “vervoer in het kader van het leven van alledag in de directe woon- of leefomgeving” genoemd. Het gaat in de WMO in beginsel om verplaatsingen die de gemiddelde Nederlander in zijn /haar eigen woonomgeving maakt, zoals vervoer om boodschappen te doen, vrienden en familie te bezoeken, vervoer naar clubs en sociaal-culturele instellingen,

NIEUW (pagina 40, bij onderdeel 4.5) *vervoer naar ziekenhuis en specialist, welke niet valt onder de regeling ziekenvervoer.*

Voorzieningen die worden aangevraagd om zich buiten de eigen leefomgeving te kunnen verplaatsen of om voorzieningen mee te nemen, zoals aanhangers en oprij platen voor het meenemen van scootermobielen vallen dan ook niet onder de compensatieplicht. Een uitzondering is mogelijk.

NIEUW (pagina 40, bij onderdeel 4.5) *Als bijvoorbeeld een meeneembare (opvouwbaar) scootermobiel adequaat is, en er is sprake van in de eigen leefomgeving kunnen verplaatsen, kan een vergoeding worden verstrekt.*

NIEUW (pagina 41, bij onderdeel 4.5: vervoer in verband met therapie ...)

In CRvB 28-01-2009, nr08/2273 WVG heeft de Raad geoordeeld dat medisch vervoer naar zijn aard behoort tot de verplaatsingen die een gehandicapte in staat stellen om deel te nemen aan het leven van alledag. Medisch vervoer valt derhalve onder de zorgplicht van het college als bedoeld in artikel 2 en 3 WVG, voor zover gereisd moet worden naar bestemmingen die onder het zorgplichtgebied van het college vallen. En daarover zegt de CRvB dat, dat gebied niet zonder meer samenvalt met het grondgebied van de gemeente, maar in ieder geval, te rekenen vanaf de woning van de gehandicapte, een afstand van 15 tot 20 kilometer omvat. Medisch vervoer valt daardoor onder de zorgplicht van het college tenzij er aanspraak bestaat op een wettelijke vergoedingsregeling voor medisch vervoer (Regeling zorgverzekering).

Hoofdstuk 6. Verkrijgen van voorzieningen en motiveren van besluiten

NIEUW (pagina 48)

Heronderzoek

Een aanvrager aan wie een voorziening is verstrekt, dient medewerking te verlenen aan een heronderzoek (herindicatie) . Bij een heronderzoek wordt de situatie van de aanvrager opnieuw bekeken en wordt het recht op een voorziening beoordeeld.